

Nr 16

Utlåtande med anledning av väckta motioner angående uppförande av en fiskodlingsanstalt i Tornedalen.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 118 av herr *Grym* och II: 147 av herr *Larsson* i Hedenäset har yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla om att — i samarbete med vederbörande finska myndigheter — erforderliga utredningar och åtgärder vidtages för uppförande av en fiskodlingsanstalt på lämplig plats vid Torne eller Muonio gränsälvar.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för yrkandena, får utskottet hänvisa till motionerna.

Över motionerna har yttranden inhämtats från fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök och länsstyrelsen i Norrbottens län.

Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök — som tillika har överlämnat yttrande av fiskeriintendenten i övre norra distriktet — har i sitt remissyttlande den 5 mars 1955 anfört följande.

Fiskeristyrelsen vill för sin del ansluta sig till de av fiskeriintendenten anförda synpunkterna och således för närvarande avstyrka att åtgärder vidtages för uppförandet av fiskodlingsanstalt vid Torne eller Muonio älvar. Styrelsen håller före, att så länge ett laxförande vattendrag icke omdanats genom kraftverksbyggnader eller större artificiell reglering av den för vattendraget naturliga vattenföringen och ej heller utsatts för industriella eller andra föroreningar i sådan omfattning, att uppvandring av laxfisken, dennas lek samt betingelserna för laxynglets uppväxt och utvandring i högre grad störts respektive försämrats, kan något positivt resultat i form av förbättrat fiske vare sig i älven eller i de av älven laxförsörjda saltvattensområdena näppeligen åstadkommas genom konstlad fiskodling. Emellertid vill styrelsen tillika framhålla, att — därest i framtiden ingrepp i Torne eller Muonio älvars naturliga vattenföring och vattenkvalitet kommer att ske — frågan om en fiskodlingsanstalt därstädes torde kunna bli ett aktuellt spörsmål. I nuvarande läge anser dock fiskeristyrelsen under hänvisning till de av fiskeriintendenten berörda förhållandena, att det icke är erforderligt att vidtaga åtgärder för uppförande av en dylik anstalt.

Fiskeriintendenten i övre norra distriktet har i sitt till fiskeristyrelsen avgivna yttrande anfört följande.

För närvarande pågår förhandlingar mellan finska och svenska ombud rörande fiskeförhållandena i Torne älv. I nuläget är det icke möjligt att göra något uttalande om de resultat, vartill dessa överläggningar kan komma att leda, men det torde under rådande förhållanden icke vara lämpligt att fiskevårdande åtgärder av så stor omfattning som i den remitterade motionen ifrågasättes — alltså inrättandet av en fiskodlingsanstalt till betjänande av

Torne älv — nu vidtages från svenska myndigheters sida. Dessutom kan det förefalla tvivelaktigt om detta flodsystem verkligen nu är i behov av sådana åtgärder som i motionen förordas. Hinder genom konstbyggnader eller mera markerad vattenförorening mot vandringsfiskens reproduktion i Torne älv föreligger sålunda icke. Härtill kommer att tvekan råder om den lämpliga utformningen av sådana fiskevårdsåtgärder som här är i fråga. På grund av det anförda är intendenten närmast höjd för att för närvarande avstyrka åtgärder i det syfte som i motionerna avses.

I yttrande, dagtecknat den 11 mars 1955, har *länsstyrelsen i Norrbottens län* anført följande.

Enligt den ursprungliga lydelsen av konventionen den 10 maj 1927 mellan Sverige och Finland angående ordnandet av det samfälliga laxfisket i Torne och Muonio älvar skulle de fördragsslutande staterna till upphjälpande av laxfisket gemensamt uppföra, underhålla och driva en fiskodlingsanstalt vid Äkäsjoki inom Kolari socken i Finland. Ledningen och förvaltningen av anstalten skulle handhas av en nämnd om tre personer. Kostnaderna för anstaltens uppförande, underhåll och drift skulle täckas genom de avgifter, vilka Torne och Muonio gränsälvars flottningsförening hade att erlægga för fiskets upphjälpande jämlikt särskild överenskommelse mellan staterna rörande flottningen i gränsälvarna.

Sedan Äkäsjoki visat sig mindre lämpad som plats för en fiskodlingsanstalt, meddelade Kungl. Maj:t den 4 februari 1938 — sedan därav föranledda ändringar vidtagits i konventionen genom deklaration den 16 februari 1933 — för Sveriges del vissa bestämmelser rörande anordnande av en dylik anstalt vid Kengisfors i Pajala socken. Medel för denna anstalt, vilken 1937 kostnadsberäknats till 103 400 kronor, fanns då tillgängliga. Utdebiteringen av den särskilda avgiften från flottningsföreningen hade med anledning därav upphört. Avgift har ej heller senare uttagits.

Svårigheter att erhålla lämplig tomtmark i Kengisfors kom att fördröja uppförandet av anstalten. Sedan Finland 1939 indragits i krig, måste frågan skjutas på framtiden. Genom den av kriget föranledda inflationen undergick de för anstalten avsatta medlen, vilka till största delen varit placerade i Finland, en avsevärd värdeförsämring. Med anledning av det sålunda uppkomna läget beslöt Kungl. Maj:t den 20 december 1946 för Sveriges del att uppdraga åt den nyss omförmälda nämnden att efter utredning inkomma med förslag till de åtgärder, som enligt dåmera vunnen erfarenhet kunde anses mest ändamålsenliga för att vidmakthålla och berika beståndet av lax och laxöring i Torne och Muonio älvar. Sådant förslag, innebärande dels uppfödning av laxungar i naturdammar i bäckar till gränsälvarna och dels utsättning av laxyngel i dylika bivatten, avgavs år 1950 av nämnden till svenska fiskeristyrelsen och finska lantbruksstyrelsen. Uti en den 1 december 1953 dagtecknad skrivelse till nyssnämnda myndigheter har nämnden delvis reviderat sin tidigare uttalande uppfattning beträffande lämpligheten av dessa odlingsmetoder. Någon åtgärd av positiv natur synes såvitt länsstyrelsen har sig bekant den av nämnden gjorda utredningen ej ha föranlett.

Av intresse i detta sammanhang torde vidare vara att för närvarande finnes för fiskodlingsändamål i gränsälvarna i Finland 1 588 600 mark, vilket i runt tal motsvarar 34 000 kronor. I svenska banker finnes därjämte omkring 17 500 kronor. Det sammanlagda beloppet, 51 500 kronor, torde icke tillnärmelsevis förslå till en fiskodlingsanstalt.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 10 september 1954 har landshövdingen

T. F. Thunborg och länsassessorn T. R. Segrell jämte fiskeriintendenten P. J. Enequist förordnats att såsom ombud för Sveriges del deltaga i överläggningar med representanter för finska regeringen rörande översynen av bl. a. 1927 års konvention. Vid de överläggningar, som hittills hållits mellan de svenska och finska ombuden, har spörsmålet om tryggandet av laxbeståndet i gränsälvarna utgjort en av huvudfrågorna. Då det är ovederlagt att detta bäst sker genom en på naturlig väg baserad reproduktion, har ombuden enat sig om att undersöka möjligheterna att öka de nuvarande, begränsade förutsättningarna för laxens uppstigning till lekplatserna. Först om denna utväg visar sig icke vara till fyllest eller befinnes vara praktiskt och ekonomiskt mindre framkomlig, har frågan om anläggandet av en laxodlingsanstalt i Tornedalen ansetts böra övervägas. Den sålunda förutsatta undersökningen torde vara desto mera välbetänkt som från experthåll inhämtats, att betydelsen av laxodlingsanstalter ännu icke är till fullo klarlagd och att ytterligare några års erfarenheter av pågående försök bör avväktas, innan ett definitivt uttalande härutinnan kan ske.

Av vad sålunda anförts framgår att vad motionärerna åsyftat redan är föremål för handläggning av de ombud, som utsetts för översyn av 1927 års laxfiskekonvention. Med anledning härav anser länsstyrelsen att de väckta motionerna icke bör föranleda någon statsmakternas åtgärd.

Utskottet. Av utredningen i ärendet framgår, att Kungl. Maj:t genom beslut den 10 september 1954 utsett ombud att tillsammans med representanter för finska regeringen deltaga i överläggningar rörande bl. a. en översyn av 1927 års laxfiskekonvention mellan Sverige och Finland. Enligt vad som upplysts har vid de överläggningar, som hittills hållits, spörsmålet om tryggandet av laxbeståndet i gränsälvarna utgjort en av huvudfrågorna. Vid de fortsatta överläggningarna torde även frågan om uppförandet av en fiskodlingsanstalt bli föremål för överväganden. Vid sådant förhållande och med beaktande av vad i övrigt anförts i ärendet anser utskottet att motionerna I: 118 och II: 147 icke bör föranleda någon åtgärd. Utskottet hemställer sålunda,

att motionerna I: 118 och II: 147 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 mars 1955

På jordbruksutskottets vägnar:

HJALMAR GUSTAFSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Anderberg, Jon Jonsson, Bertil Andersson, Sundberg, Hansson, Bror Nilsson, Hjalmar Nilsson*, Franzén och Uno Olofsson; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Johnsson i Kastanjegården, Jacobson i Vilhelmina, Andersson i Hyssna, Pettersson i Dahl, fru Eriksson i Hallstahammar, herrar Ahlsten*, Rimås, Arweson och Eliasson.

* Ej närvarande vid justeringen.